

Zdravje ljudi, živali in okolja = Eno zdravje

Ste si že kdaj ogledali katero od animacij, ki prikazujejo zračni promet nad našim planetom? Zemlja je videti kot z lučkami bogato okrašena novoletna jelka. Nebo je prepredeno s skoraj 50.000 zračnimi potmi; nad Zemljo vsak dan leti več kot 100.000 letal. Letalske družbe na leto prepeljejo več kot štiri milijarde potnikov. Z enega konca sveta na drugega je mogoče priti v enem dnevu, kar je z mnogih vidikov odlično, z mikrobiološkega pa je lahko malo manj dobro. Skupaj z nami lahko v rekordno hitrem času okoli sveta zaokrožijo tudi mikrobi.

Napisala: Dr. MATEJA PATE, dr. vet. med.

MATEJA PATE od začetka svoje poklicne poti deluje na področju veterinarske mikrobiologije. Nevidni živi svet želi na prijazen in zanimiv način predstaviti najmlajšim, s poljudnim sporočanjem izsledkov stroke pa prispevati k večji mikrobiološki ozaveščenosti širše javnosti.

Zakaj eno zdravje?

Porast mednarodnega prometa in blagovne menjave je le eden od kamenčkov v mozaiku, ki vplivajo na zdravje ljudi in živali v današnjem času. Zaradi naraščanja števila prebivalstva in širjenja poselitve pokrajine prihaja do tesnejših stikov med domačimi in divjimi živalmi, s čimer se poveča možnost prenosa bolezni med živalmi in ljudmi. Podnebne spremembe in pretirana izraba okolja, npr. intenzivno kmetijstvo, krčenje gozdov ..., se odražajo v zmanjševanju pestrosti vrst in spremenjenih življenjskih razmerah v okolju ter omogočajo nove poti širjenja bolezni med živalmi. Tudi geopolitična situacija neprestano spreminja razmerja med ljudmi, živalmi in okoljem, kar vodi v pojav novih bolezni in ponovne izbruhe starih, že napol pozabljenih bolezni.

Zato je v zadnjih letih veliko govora o konceptu Eno zdravje, ki se je izoblikoval na podlagi spoznanja, da je zdravje ljudi, živali ter okolja neločljivo povezano. Za holistični pristop k razumevanju, varovanju in promociji zdravja pa je

Bolj se moramo zavedati dejstva, da vsi Zemljani plujemo na isti barki, dihamo isti zrak, pijemo isto vodo in da si v najglobljem bistvu vsi želimo isto: biti zdravi.

pomembno povezovanje in sodelovanje zdravnikov, veterinarjev in naravovarstvenikov. Eno zdravje je morda nov pojem, njegov pomen pa so poznali že v davni zgodovini. O tem, da dejavniki okolja lahko vplivajo na zdravje ljudi, je pisal že grški zdravnik Hipokrat. Cilj iniciative Eno zdravje je s skupnimi močmi na lokalni, regionalni in svetovni ravni doseči optimalno zdravje ljudi, živali in okolja.

Za boljši jutri lahko še bolj vestno počnemo vse tisto, kar smo morebiti že vtkali v vsakdanje življenje: opustimo plastične vrečke, ločujemo odpadke, namesto v avto sedimo na kolo, proste urice namesto pred zasloni preživimo v naravi ...

Zdravje po definiciji ni le odsotnost bolezni, temveč telesno, duševno in socialno blagostanje. Je splošna vrednota in bistveni vir za produktivno in kakovostno življenje slehernega posameznika in skupnosti kot celote.

Zemlja kot en sam organizem

Svoj del k ohranjanju okolja in varovanju zdravja lahko prispeva tudi vsakdo izmed nas. Čeprav to radi pozabljamo, smo ljudje le del Zemlje. Skupaj z drugimi živimi bitji ter okoljem oblikujemo zelo kompleksno združbo, ki bi si jo pravzaprav morali predstavljati kot en sam velikanski organizem, v katerem je vse prepleteno in soodvisno. Saj veste, če metulj zafrfota s krili v Braziliji, povzroči tor-

nado v Teksasu ... Koliko imata skupnega teorija kaosa, ki preučuje obnašanje dinamičnih sistemov, zelo občutljivih za začetne razmere, in Eno zdravje, žal ne vem; t. i. metuljev učinek utegne biti pretirana prisposoba za dogajanje na področju zdravja našega planeta.

Pa vendar bi nas morda ravno pretiravanje lahko spodbudilo k temu, da bi se bolj zavedali dejstva, da vsi Zemljani plujemo na isti barki, dihamo isti zrak, pijemo isto vodo in da si v najglobljem bistvu vsi želimo isto: biti zdravi, čeprav se te želje zavemo šele, ko zdravje izgubimo. Bi v tej luči bolje skrbeli za dobrobit nas vseh? Kaj torej lahko storimo sami za skupno zdravje? Skrbimo za zdravje domačih ljubljencev, upoštevamo dobro higiensko prakso pri oskrbi domačih živali, sledimo petim zlatim pravilom za zagotavljanje varne hrane, vzdržujemo čistočo po zdravi pameti, dosledno upoštevamo navodila pri jemanju protimikrobnih zdravil ...

Skrb za Eno zdravje je seveda veliko več kot to, za boljši jutri lahko še bolj vestno počnemo vse tisto, kar smo po prizadevanjih drugih morebiti že vtkali v vsakdanje življenje – opustimo plastične vrečke, ločujemo odpadke, namesto v avto sedimo na kolo, proste urice namesto pred zasloni preživimo v naravi ... Vsaka pot se začne s prvim korakom, pravi stara kitajska modrost. Zakaj ne bi k obračanju sveta na bolje prispevali sami, začeni s spreminjanjem svojih navad? Morda bo kdo sledil našemu zgledu. ◀

Svetovni dan Enega zdravja (3. november) vsako leto zaznamujemo tudi v Sloveniji, med drugim s strokovnim srečanjem, ki ga organizirata Nacionalni inštitut za javno zdravje in Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani.